

Bøker Roman

Fedrenes løgner

Mangfoldig colombiansk roman som går til kjernen av samtidslitteraturens bruk av biografisk og dokumentarisk materiale.

Informantene, skrevet av den colombianskfødte forfatteren Juan Gabriel Vásquez, nå bosatt i Barcelona, har høstet mange lovord internasjonalt fra kritikere og forfatterkolleger som en av de viktigste romanene på spansk de siste 25 år. Nystartede Livro forlag har med denne utgivelsen valgt å presentere et verk som utforsker et presset far- og sønn-forhold og gir nye perspektiver på vår hjemlige knausgårdske debatt om privatliv og moralsk anstendighet.

Ingen er det de utgir seg for å være.

Bogotá. Fedre med hemmeligheter, med fortidige liv som holdes skjult for de nærmeste, er et kjent litterært kraftsentrum. Gabriel Santoro er journalist og forfatter av *Et liv i eksil*, en memoarbok om livshistorien til en jødisk barndomsvenninne av faren. Da boken utkom ble den skandaløst slaktet av Gabriel Santoro senior, en distingvert og berømt professor i retorikk. Noen år senere gjennomgår han en omfattende hjerteoperasjon og unnslipper så vidt døden. Denne hendelsen blir startpunktet for *Det andre livet*, som faren selv kaller det. En fornyet sjanse til forsoning med urett begått i fortiden, en slags jordisk skjærsild som skal få livet i balanse og bringe far og sønn nærmere hverandre igjen. Det viser seg nemlig at Santoro senior under andre verdenskrig var en såkalt informant som skaffet opplysninger til svartelister som ruinerte og stigmatiserte tyske og østerrikske immigranter i Colombia. Noen av dem som ble mistenkt for nazisympatier var bare tyskere med hjemlengsel og stolthet. Et av menneskene Santoro senior tystet på og ødela livet til var faren til en bestevenn; en rettskaffen og godtroende tysk

immigrant som kanskje var patriotisk, men ingen nazist. Mannen ble forlatt av kone og sønn og begikk til slutt selvmord.

Hukommelse. Unge colombianske forfattere har antagelig lenge forsøkt å fri seg fra arven etter Gabriel García Márquez og den magiske realismens tryllestav. Vásquez har valgt å vende sin skrift mot historien og smertepunkter i den nære fortiden i Bogotá. Realismen og virkelighetseffekten kombineres med en fortellerteknisk dristighet som ikke tryller frem magiske sekvenser som hos García Márquez, men der det skrivetekniske er nøye tilpasset romanens sentrum og tematikk: utforskningen av hukommelsen og minnene og innsikten om at «ingen er det de utgir seg for å være». Vásquez benytter seg av mange innfallsvinkler og grep som underbygger emnet; den nærmest monomane innsirklingen av fortiden kan, med sine lange setninger og kunstferdige prosa, også virke konstruert. Deler av boken, oppdager leseren etter hvert, er en bok i boken. Lik en komplisert politietterforskning rekonstrueres bitene i takt med at vitnene lar seg oppspore og avhøre. Gjenfortellinger av hendelsesforløp, brev og samtaler tatt opp på lydbånd, utgjør andre kilder i denne – for å bruke en klisjé – veven av historier.

Ikke-autoritær. I det teksten nærmer seg den andres mest private soner bekjentgjør den at den ikke vet, at hendelser i fortiden alltid har mange aktører med ulike motiver, og at en forfatter ved å skrive om andre uten deres samtykke alltid hengir seg til en slags forræderi. Det er refleksjoner rundt slike etiske spørsmål som viser at denne far-sønn-romanen har interessante paralleller til den norske diskusjonen omkring det private i litteraturen. For selv om dette er en roman, gir den sannhetsgehalt til et dokumentarisk univers inne i romanen som ber om å leses som potensielt ekte. Vásquez nærmer seg disse spørsmålene på et ytterst ikke-autoritært vis mange forfattere kunne hatt godt av å studere. Til sist: Oversettelsen flyter godt og virker svært sobert gjennomført. Nevnes må også at boken kommer med stoffbind og sydd rygg, en luksus det er svært sjelden norske romaner dresses opp i.

GABRIEL MICHAEL
VOSGRAFF MORO

ANMELDELSE

JUAN GABRIEL
VÁSQUEZ
Informantene
Oversatt av
Hildegunn Marie
Tønnessen Schuff.
341 sider.
Livro. 2010

